

Technical Assistance for Strengthening the Capacity of the Ministry of Environment, Forests and Water Administration in Albania for Law Drafting and Enforcement of National Environmental Legislation

Draft

Vendim i Këshillit të Ministrave

“Kërkesat për përdorimin në bujqësi të llumrave të ujërave të ndotura¹”

Draft 3

Versioni 1

17 Prill 2013

** Ky vendim përfaqëson plotësisht Direktivën 86/278/EEC “Për mbrojtjen e mjedisit dhe vecanerisht të tokës, kur llumrat e ujërave të ndotura përdoren në bujqësi” ndryshuar nga Direktiva 91/692/EEC, Rregullorja (EC) 807/2003 dhe Rregullorja (EC) 219/2009. Numri CELEX 1986L0278, Fletorja Zyrtare e Bashkimit Evropian, Seria L, nr.181, datë 4.7.1986, faqe 6.*

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KËSHILLI I MINISTRAVE

VENDIM

(Datë 17 Prill 2013)

Nr. _____, datë _____

Kërkesat për përdorimin në bujqësi të llumrave të ujërave të ndotura*

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe nenit 34 të ligjit Nr.10463, datë 22.9.2011, “Për menaxhimin e integruar të mbetjeve”, me propozim të Ministrit të Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit të Ujërave dhe Ministrit të Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorëve, Këshilli i Ministrave,

VENDOSI:

I. TË PËRGJITHSHME

1. Qëllimi i këtij vendimi është të rregullojë përdorimin korrekt në bujqësi të llumrave të ujërave të ndotura duke nxitur ato mënyra që parandalojnë efektet e dëmshme në tokë, bimësi, kafshë dhe tek njerëzit.

* Ky vendim përfaqëson plotësisht Direktivën 86/278/EEC “Për mbrojtjen e mjedisit dhe vecanerisht të tokës, kur llumrat e ujërave të ndotura përdoren në bujqësi” ndryshuar nga Direktiva 91/692/EEC, Rregullorja (EC) 807/2003 dhe Rregullorja (EC) 219/2009. Numri CELEX 1986L0278, Fletorja Zyrtare e Bashkimit Evropian, Seria L, nr.181, datë 4.7.1986, faqe 6.

II. PËRKUFIZIME

2. Në kuptim të këtij vendimi, termat e mëposhtëm nënkuptojnë:

- a) **“Llum”** janë llumrat që mbeten nga:
 - i. Impiantet e trajtimit të ujërave të ndotura, sipas përcaktimit në paragrafin h;
 - ii. Impiantet e vogla të trajtimit të ujërave të ndotura, sipas përcaktimit në paragrafin i;
 - iii. Impiante individuale ose lokale të trajtimit të ujërave të ndotura, sipas përcaktimit në paragrafin j.
- b) **"Llumra të trajtuara"** janë llumrat që i janë nënshtruar trajtimit biologjik, kimik ose trajtimit me nxehtësi, magazinimit afatgjatë ose ndonjë procesi tjetër të përshtatshëm që redukton në mënyrë të konsiderueshme fermentimin e tij dhe rreziqet për shëndetin që vijnë si rezultat i përdorimit të tyre;
- c) **“Bujqësi”** është rritja e të gjitha llojeve të drithrave tregtare për ushqim, përfshirë ato për blegtorinë dhe për qëllime kultivimi-magazinimi;
- ç) **“Tokë bujqësore”** është sipërfaqja e tokës, që figuron si e tillë në regjistrat kadastrale të shtetit, e zënë nga bimët e arave, pemishtet, vreshtat dhe ullishtat, kudo që ndodhet dhe që ka si veçori thelbësore pjellorinë;
- d) **"Përdorim"** është përhapja e llumrave mbi tokë ose çdo përdorim tjetër i llumrave mbi ose në tokë;
- dh) **“Prodhues”** është operatori i impiantit që prodhon dhe/ose vendos në treg llumra të trajtuara për përdorim në bujqësi;
- e) **“Përdorues”** është personi fizik ose juridik që përdor llumrat e trajtuara që gjenerohen nga impiantet e trajtimit të ujërave të ndotura, nga impiantet e vogla të trajtimit të ujërave të ndotura dhe nga impiantet individuale ose lokale të trajtimit të ujërave të ndotura;
- ë) **“Autoriteti kompetent”** është Ministria e Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit të Ujërave (MMPAU), Agjencia Kombëtare e Mjedisit (AKM), Inspektorati Shtetëror i Mjedisit, Ministria e Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorit (MBUMK), Inspektorati Shtetëror i Mbrojtjes së Tokës dhe Qendra e Transferimit të Teknologjive Bujqësore (QTTB);
- f) **“Ujëra të ndotur”** janë ujërat e përdorur ose ujërat që përmbajnë lëndë të ngurta nga përdorimet familjare, tregtare dhe industriale, të cilat janë ndotur dhe/ose i’u janë

ndryshuar vetitë (ujëra të përdorura ose mbetje të lëngshme), si dhe lëngjet kulluese nga lëndfillet sanitare apo llumrat nga gropat septike;

- g) **“Ujëra të ndotur urbanë”** janë ujërat e përdorur shtëpiakë apo përzierja e ujërave të përdorur shtëpiakë me ujërat e përdorur industrial dhe/ose ujërat kullues të shiut;
- gj) **“Ujëra të ndotur industrialë”** janë të gjithë ujërat e ndotur që shkarkohen nga vendet e përdorura për tregti apo industri, përveç ujërave të përdorur shtëpiakë dhe ujërave kulluese të shiut;
- h) **“Impiant trajtimi i ujërave të ndotura”** është njësia që trajton dhe pastron ujërat e ndotura me prejardhje nga përdorimi familjar dhe/ose industrial me kapacitet total trajtimi më shumë se 500 PE; përfshirë dhe pjesën e fundit në derdhje të kolektorit të ujërave të ndotura;
- i) **“Impiant i vogël trajtimi i ujërave të ndotura”** është impianti i trajtimit me kapacitet total trajtimi më pak se 500 PE;
- j) **“Impiant individual ose lokal trajtimi i ujërave të ndotura”** është gropa septike, gropa e ujërave të zeza, gropa e banjove, banjo në oborr me grope, ose drenazhi francez të cilat shërbejnë për trajtimin në vend të ujërave të ndotura në zonat ku nuk ka sistem publik kanalizimesh.
- k) **“1 ekuivalent popullsie (p.e.)”** është ngarkesa organike e biodegradueshme që ka kërkesë biokimike pesë ditore për oksigjen (BOD5) prej 60 g oksigjen në ditë.

III. LLUMRAT

- 3. Përveç sa parashikohet në Ligjin nr.10463, datë 22.9.2011 “Për menaxhimin e Integruar të Mbetjeve” llumrat mund të përdoren në bujqësi, vetëm nëqoftwse janë në përputhje me kërkesat e këtij vendimi.
- 4. Vlerat kufi të përqendrimit të metaleve të rënda në tokën ku janë përdorur llumrat, vlerat kufi të përqendrimit të metaleve të rënda në llumra dhe vlerat kufi për sasinë e metaleve të rënda që mund të futen çdo vit në token e parashikuar për bujqësi përcaktohen në Aneksin I A, I B dhe I C.
- 5. Llumrat nuk duhet të përdoren në tokat ku përqëndrimi i një apo më shumë metaleve të rënda i kapërcejnë vlerat kufi të përcaktuara në Aneksin I A, ose kur përdorimi i llumrave mund të sjellë kapërcimin e këtyre vlerave kufi.
- 6. Për qëllime të paragrafit 5:

- a) sasia maksimale e llumrave që mund të përdoret në tokë e shprehur në ton lëndë e thatë për hektar në vit do të përcaktohet nga QTTB pas konsultimeve të detyrueshme me Inspektoriatin Shtetëror të Mbrojtjes së Tokës, rast pas rasti, duke patur parasysh pozicionin gjeografik dhe karakteristikat e tokës, bazuar në rezultatet e analizave të tokës për metalet e rënda, që do të kryhen sipas kërkesave të Aneksit IIB;
 - b) vlerat kufi të përcaktuara për përqëndrimin e metaleve të rënda në llumra duhet të jenë në përputhje me Aneksin I A.
7. Përpara përdorimit të llumrave në tokë bujqësore:
- a) llumrat do të analizohen në përputhje me kërkesat e përcaktuara në Aneksin II A;
 - b) toka do të analizohet në përputhje me kërkesat e përcaktuara në Aneksin II B;
 - c) analizat e kërkuara për qëllime të nënparagrafit (a) dhe (b) duhet të kryhen nga laboratorë të akredituar duke përdorur metodat e analizave të përcaktuara në Aneksin II C.

IV. DETYRIMET E PRODHUESIT

8. Prodhuesi i llumrave që përdoren në bujqësi detyrohet të:
- a) pajiset me leje mjedisi të tipit C, lëshuar në përputhje me Aneksin 1, 6.4 të Ligjit nr.10448, datë 14.7.2011 "Për lejet e mjedisit";
 - b) trajtojë llumrat;
 - c) ofrojë rregullisht përdoruesve rezultatet e analizave të llumrave të kryera periodikisht në përputhje me Aneksin II A;
 - d) mbajë regjistrin me të dhëna që përfshin:
 - i. Sasinë e llumrave të prodhuar dhe sasinë e shpërndarë për përdorim në bujqësi;
 - ii. Përbërjen dhe vetitë e llumrave në lidhje me parametrat e referuar në Aneksin II A;
 - iii. Trajtimin, të cilit i janë nënshtruar llumrat, duke patur parasysh trajtimin referuar në paragrafin 2 (b);
 - iv. Emrin dhe adresën e përdoruesit të llumrave dhe vendndodhjen e tokës ku përdoren llumrat.
 - e) mbajë regjistrin me të dhëna në mjediset e tij të punës dhe ta bëjë të disponueshëm për informim dhe pa pagesë gjatë orarit zyrtar për çdo person të interesuar.
 - f) Raportojë brenda datës 30 qershor të çdo viti Autoritetit Kompetent të dhënat e regjistruara.
9. Prodhuesi me kërkesë të autoriteteve kompetente duhet të japë informacion mbi metodat e trajtimit dhe rezultatet e analizave.

V. DETYRIMET E PËRDORUESIT

10. Përdoruesi i llumrave në bujqësi detyrohet të:

- a) analizojë tokën ku janë përdorur llumrat, në përputhje me Aneksin IIB;
- b) marrë parasysh nevojat e bimëve për lëndë ushqyese;
- c) sigurojë që cilësia e tokës, ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore të mos dëmtohet;
- ç) marrë parasysh lëvizshmërinë dhe disponueshmërinë në rritje të metaleve të rënda në kulturat bujqësore, kur llumrat janë përdorur në një tokë me pH nën 6 dhe në përputhje me Aneksin I A;
- d) përdorë llumrat e ujërave të ndotur pasi të jetë pajisur me lejen e mjedisit të Tipit C lëshuar në përputhje me Aneksin 1, 6.3 të Ligjit nr.10448, datë 14.7.2011 "Për lejet e mjedisit";
- e) mbajë regjistrin me të dhëna që përfshin:
 - i. Sasinë e llumrave të përdorur në bujqësi;
 - ii. Sipërfaqen dhe vendndodhjen e tokës bujqësore ku janë përdorur llumrat;
 - iii. Emrin dhe adresën e impjantit që ka prodhuar llumrat.
- dh) raportoje brenda datës 30 qershor të çdo viti Autoritetit Kompetent të dhënat e rregjistruara.

11. Përdoruesi i llumrave i njofton njësisë përkatëse të qeverisjes vendore vendndodhjen e tokës ku do të përdoren llumrat.

VI. KËRKESAT PËR PËRDORIMIN DHE NDALIMIN E PËRDORIMIT TË LLUMRAVE TË TRAJTUARA NË BUJQËSI

12. Përveç sa parashikohet në paragrafin 13:

- a) Llumrat duhet të trajtohen përpara përdorimit në bujqësi;
- b) Përdorimi i llumrave të patrajuara është i ndaluar.

13. Kërkesat për ndalimin e përdorimit të llumrave të trajtuara në bujqësi:

- a) Përdorimi i mbetjeve të llumrave nga impiantet individuale ose lokale të trajtimit të ujërave të ndotur është i ndaluar, përveçse kur përdoret në toka kullimore ku bagëtia nuk do të kullojë më parë se të kenë kaluar 6 muaj nga përdorimi i tyre;
- b) Llumrat e trajtuar nuk përdoren apo shpërndahen për përdorim në toka kullimore apo ku rriten bimë foragjere, nëqoftëse tokat do të përdoren për kullotë apo bimët foragjere do të korren brenda tre javëve nga përdorimi i llumrave;
- c) Me përjashtim të rasteve kur llumrat përdoren në toka kullimore, mostrat duhet të merren në një thellësi prej 25 centimetra ose kur thellësia e sipërfaqes së tokës është më pak se kaq, të sigurohet që thellësia e sipërfaqes së tokës për marrjen e mostrës të mos jetë më pak se 10 centimetra;
- ç) Kur llumrat përdoren në tokë kullimore, mostrat duhet të merren në jo më shumë se 6 centimetra thellësi.

VII. RREGJISTRI KOMBËTAR MBI PËRDORIMIN E LLUMRAVE NË BUJQËSI

- 14.** Autoriteti kompetent (AKM/QTTB) krijon, mban dhe përditëson Rregjistrin Kombëtar mbi Përdorimin e Llumrave në Bujqësi, ku përfshihen të dhënat përkatëse të raportuara nga prodhuesit dhe përdoruesit. Autoriteti kompetent (AKM/QTTB) i siguron Drejtorisë së Përgjithshme Ujësjetllës Kanalizime të dhënat e raportuara nga prodhuesi dhe përdoruesi për përditësimin e çdo rregjistri ekzistues për ujrat dhe ujërat e ndotur.
- 15.** Autoriteti kompetent (AKM/ QTTB) mban Rregjistrin e referuar në paragrafin 14 në selinë vet dhe e bën të disponueshëm pa pagesë për çdo person të interesuar në përputhje me parashikimet e Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr.16, datë 4.1.2012 “Për të drejtën e publikut për të pasur informacion mjedisor”.
- 16.** Ministri përgjegjës për mjedisin dhe Ministri përgjegjës për bujqësinë miratojnë me Urdhër të Përbashkët Formatin e rregjistrave të referuar në paragrafin 8(b), 10 (e) dhe 14.

VIII. RAPORTIMI PËR ZBATIMIN E VENDIMIT

- 17.** Ministri përgjegjës për mjedisin dhe Ministri përgjegjës për bujqësinë, me Urdhër, të përbashkët miratojnë formatin që do të përdoret për përgatitjen e raportit të përcaktuar në paragrafin 18 dhe informacionin që do të përshihet në të.
- 18.** Ministrinë (MMPAU/MBUMK) përgatisin bashkarisht raportin mbi zbatimin e këtij vendimi brenda datës 30 Tetor _____201x_ dhe çdo tre vjet për periudhën në vijim.
- 19.** Agjencia Kombëtare e Mjedisit, Agjensitë Rajonale të Mjedisit, Inspektoriati Shtetëror i Mjedisit, Inspektoriati Shtetëror për Mbrojtjen e Tokës dhe Qendra e Transferimit të Teknologjive Bujqësore, si dhe institucionet e tjera përkatëse i sigurojnë Ministrinë (MMPAU/MBUMK) informacionin e duhur për përgatitjen e raportit të sipërpërmendur.
- 20.** Raporti i referuar në paragrafin 18 publikohet në faqen zyrtare të MMPAU/MMBUMK dhe vihet në dispozicion publikut.

IX. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

- 21.** Llumrat nga impiantet e trajtimit të ujërave të ndotura me kapacitet trajtimi nën 300 kg BOD5 në ditë, që i korespondojnë 5000 p.e, të cilët janë projektuar kryesisht për trajtimin e ujërave të ndotura shtëpiake, mund të përjashtohen nga zbatimi i dispozitave të parashikuara në paragrafin 8 (a) ,8 (b) (ii) , 8 (b) iii, 8 (b) IV, dhe paragrafi 9.

22. Shkeljet e dispozitave të këtij vendimi, kur nuk përbëjnë vepër penale, përbëjnë kundërvajtje administrative dhe ndëshkohen sipas nenit 62, të Ligjit nr.10463, datë 22.9.2011 “Për menaxhimin e integruar të mbetjeve” si dhe sanksione të tjera të parashikuara në dispozita të tjera ligjore.
23. Ndalohet përdorimi në bujqësi i llumrave të trajtuara ose të patrajtuara për një periudhë jo më të shkurtër se ___ vjet pas hyrjes në fuqi të këtij Vendimi.
24. Periudha kalimtare e përcaktuar në paragrafin 23 përfundon me urdhër të Ministrit dhe publikohet në Fletoren Zyrtare.
25. Ngarkohen Ministria e Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit të Ujërave, Ministria e Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorit, AKM, QTTB, Inspektoriati Shtetëror i Mjedisit dhe Inspektoriati Shtetëror për Mbrojtjen e Tokës për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
SALI BERISHA

ANEKSI IA

VLERAT KUFI PER PERQENDRIMIN E METALEVE TE RENDA NE TOKE
(në mg/kg lëndë e thatë në një mostër përfaqësuese të tokave me pH nga 6 deri në 7 siç është
përcaktuar në Aneksin II C)

Parametrat	Vlerat kufi
Kadmium	3
Bakër	100
Nikel	75
Plumb	200
Zink	300
Merkur	1,5
Krom	

ANEKSI I B

VLERAT KUFË PËR METALET E RENDA TË PËRQENDRUARA NË LLUMRAT QË PËRDOREN NË BUJQËSI

(në mg/kg lëndë e thatë)

Parametrat	Vlerat kufi
Kadmium	30
Bakër	1 000
Nikel	400
Plumb	800
Zink	3500
Merkur	20
Krom	

ANEKSI I C

VLERAT KUFË PËR SASINË E METALEVE TË RËNDA QË MUND TË SHTOHEN ÇDO VIT NË TOKË BUJQËSORE, BAZUAR NË MESATAREN E 10 VITEVE

(kg/ha/vit)

Parametrat	Vlerat kufi
Kadmium	0,15
Bakër	12
Nikel	3
Plumb	15
Zink	30
Merkur	0,1
Krom	

ANEKSI II A ANALIZAT E LLUMRAVE

1. Si rregull i përgjithshëm, llumrat duhet të analizohen të pakten çdo gjashtë muaj. Kur ndodhin ndryshime në karakteristikat e mbetjeve të ujerave të trajtuara, shpeshësia e analizave duhet rritur. Në qofte se rezultatet e analizave nuk ndryshojnë në mënyrë sinjifikative gjatë një viti të plote, llumrat duhet të analizohen të pakten çdo 12 muaj².
2. Në rastin e llumrave të gjeneruara nga impiantet e trajtimit referuar në paragrafin 21 të këtij vendimi, në qofte se analizat e llumrave nuk janë kryer 12 muaj përpara zbatimit të këtij vendimi, analiza duhet të kryhet brenda 12 muajve të zbatimit të saj, ose kur është e pershtatshme brenda 6 muajve të vendimit të autorizimit për përdorim të llumrave në bujqësi nga impiante të tilla. Autoritetet kompetente (AKM) duhet të vendosin për shpeshësinë e analizave të metejshme në bazë të rezultateve të analizës fillestare, të çdo ndryshimi në natyrën e ujerave të mbetur të trajtuar dhe faktoreve të tjera përkatës.
3. Bazuar në dispozitat e paragrafit 4, analiza duhet të mbulojë parametrat e mëposhtem:
 - Lende e thate, lende organike;
 - pH;
 - azot dhe fosfor;
 - kadmium, baker, nikel, plumb, zink, merkur, krom.
4. Në rastin e bakrit, zinkut dhe kromit, kur autoriteti kompetent i është treguar në mënyrë bindëse se ato nuk janë fare të pranishme ose janë të pranishme në sasi të paperfillshme në ujërat e mbetura të trajtuara nga impiantet e ujerave të ndotura, autoriteti kompetent (AKM) duhet të vendosi mbi shpeshësinë e analizave të kryera.

² Shpeshësia e analizave varet nga kapaciteti i impiantit të trajtimit të ujerave të ndotura. Për impiantet e vogla të trajtimit të ujerave të ndotura shpeshësia është një herë në vit. Për impiantet e trajtimit të ujerave të ndotura mbi 500 PE shpeshësia është dy herë në vit.

ANEKSI II B

ANALIZAT E TOKES

1. Kurdohere qe do tw perdoren llumra te ndryshem nga ato të impianteve te trajtimit referuar ne paragrafin 21, autoritetet kompetente (QTTB) duhet se pari te sigurojne se metalet e renda si perberes te tokes nuk kalojne kufijte e vlerave te percaktuara ne perputhje me Aneksin I A. Per kete qellim autoritetet kompetente (QTTB) duhet te vendosin se çfare analizash duhet te kryejne, duke marre parasysh te dhenat shkencore te disponueshme mbi karakteristikat e tokave dhe homogjenitetin e tyre.
2. Autoritetet kompetente (QTTB) duhet te vendosin per shpeshtesine e analizave te metejshme, duke marre parasysh permbajtjen e metaleve ne toke perpara perdorimit te llumrave, sasine dhe perberjen e llumrave te perdorur dhe çdo faktor tjetër ne lidhje me te.
3. Analizat duhet te mbulojne parametrat e meposhtem:
 - pH
 - kadmium, baker, nikel, plumb, zink, merkur, krom.

ANEKSI II C

MOSTRAT DHE METODAT E ANALIZAVE

1. Mostrat e tokës

Mostrat përfaqësuese të tokës për analizë duhet normalisht të përgatiten nga përzierja e 25 mostra ndihmëse të marra nëpërmjet sondës mbi një sipërfaqe më të vogël ose të barabartë me 5 hektare, që është shfrytëzuar në mënyrë të njëjlojtë. Mostrat duhet të merren në një thellesi prej 25 cm, me përjashtim të rasteve kur thellësia e shtresës së punueshme të tokës është më pak se kjo vlerë; megjithatë, thellësia e marrjes së mostrave në rastin e fundit nuk duhet të jetë më pak se 10 cm.

2. Mostrat e llumrave

Mostrat e llumrave duhet të merren pas trajtimit, por përpara dorëzimit tek përdoruesi dhe duhet të jete përfaqësuese e llumrave të prodhuara.

3. Metodatat e analizave

Analiza e metaleve të rënda bëhet pas tretjes në acid të fortë. Metoda e referencës së analizës duhet të jete ajo e spektroskopisë së absorbimit atomik. Kufiri i dedektimit për çdo metal nuk duhet të jete më i madh se 10% i kufirit të vlerës së duhur.